

M.A. (PART- I)
SOCIOLOGY

Theoretical Perspectives in Sociology
(Paper – I) April 2016

QP Code : 21362

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) Attempt **any two** questions from each section.(Total four questions.)
(2) Do not use separate answer books for each section.
(3) **All** questions carry equal marks.

Section I

1. Discuss in detail the relationship between theory and research.
2. Evaluate Karl Marx's ideas on historical materialism.
3. Explain Emile Durkheim's contributions with reference to division of labour in society.
4. Discuss Max Weber's contribution on power and authority.

Section II

5. Briefly evaluate the contribution of Mead to symbolic interactionism.
6. Discuss Gidden's views on theory of structuration, agency and actions.
7. Examine schutz's phenomenological approach.
8. Write short notes on any **two** of the following:-
  - a) Durkheim's contribution to sociology
  - b) Alienation
  - c) Ethnomethodology
  - d) Frankfurt school

[TURN OVER

SP-Con. 6096-16.

(मराठीत रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) दोन्ही विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण चार प्रश्न सोडवा.)
(२) प्रत्येक विभागासाठी वेगळी उत्तरपत्रिका वापरू नये.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग १

१. सिद्धांत व संशोधनातील परस्पर संबंध यावर सविस्तर चर्चा करा.
२. कार्ल मार्क्सच्या ऐतिहासिक भौतिकवाद या कल्पनांचे मूल्यमापन करा.
३. एमिल डुररवाईम यांच्या योगदान सामाजात श्रम विभाजनच्या संदर्भात स्पष्ट करा.
४. सत्ता आणि अधिकार या विषयीचे मॅक्सवेबरचे योगदान स्पष्ट करा.

विभाग २

५. मीड यांच्या प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाच्या योगदानाविषयी थोडक्यात मूल्यमापन करा.
६. गिडीगज यांचे 'रचनाकरण, संस्था व कृती' सिद्धांतावर विचारांची चर्चा करा.
७. शुट्झ यांच्या प्रघटनाशास्त्रीय दृष्टीकोनाचे परीक्षण करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टिपा लिहा :-
  - अ) एमिल डुररवाईमचे समाजशास्त्रीय योगदान
  - ब) अलगीकरण
  - क) लोकान्वय पद्धती
  - ड) फ्रॅकफर्टस्कूल

M.A. (PART- I)
SOCIOLOGY

Theoretical Anthropology
(Paper – II) April 2016

QP Code : 21795

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Answer Any **two** questions from each section. **In all** answer any **four** questions.
(2) Answer both the sections in one answer book. **Do no use** separate answer books for each section.
(3) **All** questions carry **equal** marks.

Section (I)

1. Explain Anthropology. What are its distinctive features. How anthropology differs from other disciplines.
2. What are the similarities and differences between animals and human beings.
3. Explain the use of comparative method in anthropological studies.
4. Explain the concept of culture in anthropology. Elaborate the characteristics of culture.

Section (II)

5. Critically examine the theory of Evolutionism.
6. Discuss in detail the Interpretative approach in understanding culture.
7. Explain the distinctive features of post modern Anthropology.
8. Write short notes on **any two** of following:
  - a) Enculturation
  - b) Medical anthropology
  - c) Ethnocentrism
  - d) Ecological anthropology

[TURN OVER

- 2 -

(मराठीत रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. एकूण चार प्रश्न सोडवा.
(२) दोन्ही विभागांचे उत्तर एकच उत्तरपत्रिकेत सोडवा. प्रत्येक विभागासाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका वापरू नका.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - १

१. मानववंशशास्त्राचे स्पष्टीकरण द्या. त्याची वैविध्यपूर्ण वैशिष्ट्ये कोणती आहेत. इतर विद्याशाखापेक्षा मानववंशशास्त्र कसे वेगळे आहे.
२. मानव व मानवेतर प्राणी यातील साम्य व भेदा कोणते.
३. मानववंश शास्त्रामध्ये वापरली जाणारी तुलनात्मक अध्ययन पद्धती स्पष्ट करा.
४. मानववंशशास्त्रातील संस्कृतीची संकल्पना स्पष्ट करा. संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांच्या आढावा घ्या.

विभाग २

५. उत्क्रांतीवादाच्या सिद्धांताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
६. संस्कृती जाणून घेण्यासाठी आंतरक्रियात्मक दृष्टिकोणाबाबत सविस्तर चर्चा करा.
७. आधुनिकेतर मानववंशशास्त्राची वैविध्यपूर्ण वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
  - अ) एनकलचरेशन (Enculturation)
  - ब) वैद्यकीय मानववंशशास्त्र
  - क) स्वसमूह श्रेष्ठतावाद
  - ड) पर्यावरणीय मानव वंश शास्त्र

M.A. (PART- I)
SOCIOLOGY

Sociology of Development
(Paper – III) April 2016

Q.P. Code : **21851**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) Attempt any **two** questions from each **section**. (total **four** questions)
(2) Donot **use** seperate **answer book** for each **section**.
(3) **All** questions carry **equal** marks.

SECTION - I

1. Differentiate between modernisation and development and critically review modernisation theory.
2. Explain Paul Baran's and A. G. Frank's ideas on dependency and unequal exchange.
3. Discuss in detail Schumacher's 'small is beautiful' as an alternative to western model of development.
4. Critically examine human development index as gender insensitive.

SECTION - II

5. Examine north-south debate in the light of politics of sustainable development.
6. Globalisation in the third world has made the role of state weak. Elucidate.
7. 'In the light of Dalit and development, the disparities between caste and class still persist'. Discuss.
8. Write short notes on any **two**.
  - (a) Hind Swaraj
  - (b) Women and development
  - (c) Narmada Bachao Andolan
  - (d) Idea of Progress

(TURN OVER)

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

गुण - १००

- सूचना : (१) दोन्ही विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण ४)
(२) प्रत्येक विभागासाठी वेगळी उत्तरपत्रिका वापरू नये.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग १

१. आधुनिकीकरण आणि विकास या दोहोतील फरक स्पष्ट करा आणि आधुनिकीकरणाच्या सिद्धांताचा टिकात्मक आढावा घ्या.
२. 'अवलंबित्वाच्या आणि असमान विनिमयाच्या पॉलब्रान आणि अे. जी. फ्रॅन्क्सच्या कल्पना स्पष्ट करा.
३. पाश्चिमात्य विकासाच्या प्रारूपांचे पर्याय शुमाकर यांनी त्यांच्या 'लघु' (लहान) सुंदर आहे. याची सविस्तर चर्चा करा.
४. मानवी विकास निर्देशांक हा लिंगभेदाच्या दृष्टीने असंवेदनशील आहे. टिकात्मक परीक्षण करा.

विभाग २

५. चिरंजीव विकासाच्या राजकारणावर प्रकाश टाकत उत्तर दक्षिणेकडील वादाचे परीक्षण करा.
६. जागतिकीकरणामुळे विकसनशील (third world) देशांमध्ये राज्य हे कमकुवत झाले आहे. याचा तपशील द्या.
७. जात आणि वर्गावर आधारित विषमता अद्यापही टिकून असून तिची व्याप्ती वाढतच आहे. दलित विकासाच्या संदर्भात चर्चा करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
  - (अ) हिंद स्वराज्य
  - (ब) स्त्री आणि विकास
  - (क) नर्मदा बचाव आंदोलन
  - (ड) प्रगतीची कल्पना

M.A. (PART- I)
SOCIOLOGY

Perspectives of Indian Society
(Paper – IV) April 2016

Q.P. Code : 21540

(3 Hours)

[Total Marks :100

- N.B. :** (1) Attempt any **two** question from **each** section (total **four** questions)
(2) Do not use separate answer books for each sections.
(3) All questions carry **equal** marks.

Section I

1. Briefly explain the diversities in Indian society. Do you agree there is a basic synthesis. Give reasons for your answer.
2. Discuss caste system and elaborate Ghuryes view on caste.
3. Examine Dumont's views on hierarchy.
4. Write an essay on pluralism and secularism in Indian society.

Section II

5. Explain the major problems of nomadic and denotified tribes in India.
6. Discuss the impact of liberalisation on Indian industries and the growth of the informal sector.
7. Take a review of major points emerged in current debates in sociology for India.
8. Write short notes on. **any two**
  - (a) Patrick Geddes on Urban Planning
  - (b) Annihilation of Caste
  - (c) Dominant caste
  - (d) Religion and Politics

TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण चार प्रश्न)
(२) प्रत्येक विभागांसाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका वापरू नये.
(३) सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

विभाग १

१. भारतीय समाजातील विविधतेचे थोडक्यात स्पष्टाकरण द्या. इथे पायाभूत (मूलभूत) एकात्मता आहे, हे तुम्हाला मान्य आहे काय? तुमच्या उत्तरादाखल योग्य कारणे द्या.
२. जाती व्यवस्थेचे स्पष्टीकरण द्या आणि जाती व्यवस्थेबाबत धुर्येच्या दृष्टीकोनांचा आढावा द्या.
३. डयुमॉचा श्रेणीबद्धता विचारांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
४. भारतीय बहुविधतावाद आणि धर्मनिरपेक्षतावाद यावर निबंध लिहा.

विभाग २

५. भटक्या आणि विमुक्त जमातीच्या प्रमुख समस्यांची चर्चा करा.
६. उदारीकरणाची भारतीय उद्योगधंदे (कारखानादारी) आणि अनौपचारिक क्षेत्रातील वृद्धी यावर पडलेल्या प्रभावाची चर्चा करा.
७. भारतीय समाजाशास्त्राच्या वर्तमान अध्ययनात निर्माण झालेल्या (उदय पावलेल्या) प्रमुख मुद्द्यांचा आढावा घ्या.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर लिहा:-
  - (अ) पेट्रीक गिडीज शहर नियोजन
  - (ब) अनिहिलेशन ऑफ द कास्ट (Annihilation of caste)
  - (क) प्रभावी जात
  - (ड) धर्म आणि राजकारण